

Nota van Uitgangspunten herijken omgevingsvisie Assen

Inhoud

Inleiding	3
Aanleiding	4
Waarom is een inhoudelijke herijking van de omgevingsvisie nodig?	5
Vertrekpunt voor de inhoudelijke herijking	6
Groene Stad van het Noorden	6
Dynamische Hoofdstad	6
Verbonden Stad	6
Ontwikkelingen per thema	7
Proces en participatie	9
Waarom een Nota van Uitgangspunten?	10
Hoe ziet de omgevingsvisie eruit?	10
Wat zijn onze uitgangspunten?	10
Wanneer is de Raad aan zet?	11

Inleiding

De Omgevingswet, die sinds 1 januari 2024 geldt, dwingt ons om met een integrale en samenhangende blik naar de fysieke leefomgeving te kijken. Het instrument waarin alle thema's van de fysieke leefomgeving samenkomen, is de omgevingsvisie. Dit is ook het instrument waarin de strategische koers is uitgewerkt.

De omgevingsvisie is ons kompas en schetst de ontwikkelrichting van onze gemeente richting de toekomst aan de hand van beleidsdoelen en ambities. De omgevingsvisie maakt voor de lange termijn inzichtelijk hoe en waar we wonen, werken en ontspannen.

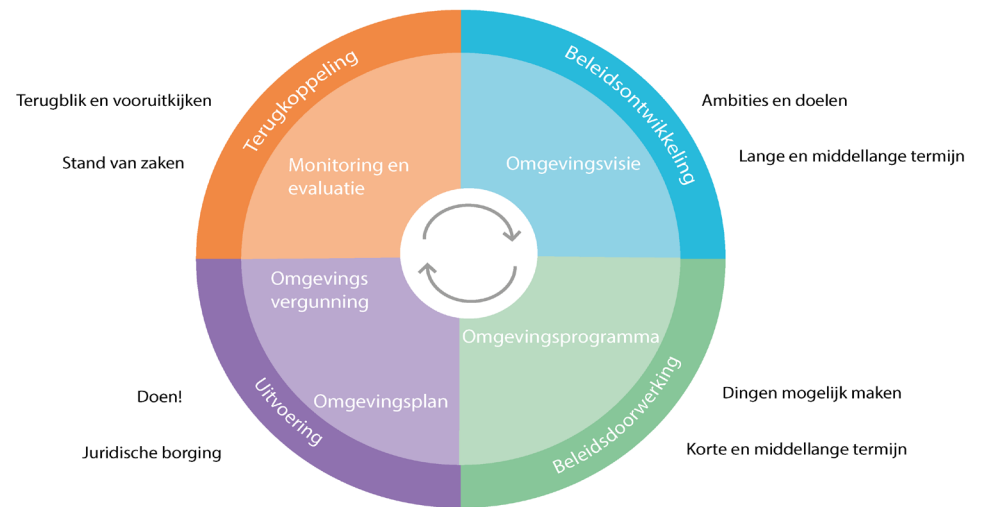
Naast alle ontwikkelingen in de leefomgeving moet aandacht zijn voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Het is daarom de kunst om ruimte te geven voor allerlei ontwikkelingen en tegelijkertijd de kwaliteit van de leefomgeving op een acceptabel niveau te houden.

Een (snel)veranderende wereld....

We leven nog altijd in een snel veranderende wereld, door geopolitieke spanningen, maar ook met grote maatschappelijke vraagstukken waar we mee hebben te dealen en die een gezamenlijke en afgewogen aanpak vragen. Voorbeelden hiervan zijn de energietransitie, het woningtekort, de stikstofproblematiek, netcongestie, klimaatadaptie, (digitale) weerbaarheid en de opkomst van AI (Artificial Intelligence). In de omgevingsvisie is het de bedoeling om de sectorale belangen en doelen integraal te bekijken en tegen elkaar af te wegen. Door deze verbinding krijgen we een helder beeld van onze kansen en uitdagingen.

Het hebben en werken aan een gezamenlijk toekomstbeeld van Assen richting 2050 (de bekende "stip op de horizon") zou daarbij helpen en van grote meerwaarde zijn.

In algemene zin kunnen we stellen dat de omgevingsvisie de kapstok en het vertrekpunt is voor toekomstige beleid en initiatieven in de fysieke leefomgeving.

Beleidscyclus Omgevingswet

Beleidsinstrumenten van de Omgevingswet

1. Omgevingsvisie
2. Omgevingsprogramma
3. Omgevingsplan
4. Omgevingsvergunning

Aanleiding

In Assen is vooruitlopend op de Omgevingswet in 2017 al begonnen met het maken van een omgevingsvisie met de titel “Assen Nog Mooier”.

Deze omgevingsvisie is, onder de oude wet- en regelgeving, in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Het herijkingsproces van de omgevingsvisie is opgepakt om twee redenen:

- De visie uit 2021 voldeed (nog) niet aan alle wettelijke vereisten van de Omgevingswet
- In 2021 is door de Raad expliciet besloten om de omgevingsvisie eens in de vier jaar te herijken.

In 2024 is gestart met het herijkingsproces van de omgevingsvisie. Het herijkingsproces bestaat uit twee onderdelen:

1. De technische actualisatie van de omgevingsvisie

Doel:

Omgevingsvisie in lijn brengen met de wettelijke vereisten van de Omgevingswet.

Wat hebben we globaal gedaan?

- De strategische lijn uit allerlei separate deelvisies zijn opgenomen en verwerkt in de omgevingsvisie; we hebben nu weer een compleet actueel strategische kader
- De omgevingsvisie is verrijkt met een goede milieuparagraaf; dit is verplicht op grond van Europese regelgeving (o.a. het onderschrijven van de milieubeginselen)
- De omgevingsvisie is omgezet naar de geldende technische standaarden. Hierdoor kan de omgevingsvisie ook digitaal worden geraadpleegd door publicatie op het DSO (Digitale Stelsel Omgevingswet).

Status:

De technische actualisatie is inmiddels helemaal afgerond. Op 19 februari 2026 heeft de gemeenteraad de omgevingsvisie (technische actualisatie) vastgesteld.

Vervolg:

Oppakken van de inhoudelijke herijking.

2. De inhoudelijke herijking van de omgevingsvisie

Doel:

De inhoudelijke koers richting de toekomst opnieuw bepalen en vastleggen in de omgevingsvisie inclusief het opstellen van een omgevingseffectrapportage (OER).

Wat hebben we globaal gedaan?

Op 2 december 2025 is de inhoudelijke herijking gestart met een brede participatiebijeenkomst voor inwoners en stakeholders. Op 20 november is dit onderwerp ook besproken in een koersbijeenkomst. Afgesproken is om de opbrengst van deze beide bijeenkomsten mee te nemen in en te betrekken bij het vervolgproces.

Volgende stap:

Het opstellen van een Nota van Uitgangspunten die voor vaststelling aan de Raad wordt voorgelegd.

Schematische weergave van het totale herijkingsproces

Waarom is een inhoudelijke herijking van de omgevingsvisie nodig?

Onze omgevingsvisie voldoet inmiddels aan de technische eisen maar, de inhoudelijke koers is ongewijzigd gebleven. De omgevingsvisie is opgesteld op een bepaald abstractieniveau maar we hebben behoefte aan aanscherping en verdere concretiseren van de toekomstige koers.

We hebben de afgelopen jaren geconstateerd dat:

- De integrale benadering van alle opgaven, doelen en ambities in de fysieke leefomgeving onvoldoende wordt doorleefd. We moeten het sectorale denken loslaten en opgaven integraler bekijken en in samenhang afwegen.
- Geen scherpe keuzes gemaakt worden en ook geen prioriteiten gesteld (welke opgave heeft bijvoorbeeld echte prioriteit en wat betekent dat voor de andere ontwikkelingen en opgaven?)
- De groeiambitie die vanuit de AAA is ontstaan is nog niet afgewogen in relatie tot andere opgaven zoals bijvoorbeeld de energietransitie
- We niet scherp in beeld hebben wat de milieu- sociaal- en economische effecten zijn van onze ambities en doelen en we daarom nog een omgevingseffectrapportage (OER) moeten maken
- De omgevingsvisie onvoldoende richting geeft aan bijvoorbeeld complexe gebiedsontwikkelingen
- De omgevingsvisie onvoldoende richting geeft aan de andere juridische instrumenten zoals bijvoorbeeld aan omgevingsprogramma's en het omgevingsplan
- De huidige omgevingsvisie niet de functie van een goed afwegingskader kan vervullen voor ontwikkelingen die niet passen binnen het omgevingsplan omdat de visie te globaal is. Een omgevingsvisie die concreter is geeft ook meer richting aan gebiedsontwikkelingen.

Fysieke leefomgeving

Waarom een Nota van Uitgangspunten?

Deze Nota van Uitgangspunten (NvU) vormt de start van de inhoudelijke herijking van de omgevingsvisie. Het geeft duidelijk aan wat ons vertrekpunt is, het schetst de belangrijkste (integrale) opgaven en geeft een overzicht van de karakteristieken en kwaliteiten van de gemeente. Ook maakt het inzichtelijk voor verschillende beleidsthema's welke trends en ontwikkelingen er op de gemeente afkomen.

Hoe ziet de omgevingsvisie eruit?

Om tot een werkbare en eenduidige omgevingsvisie te komen hebben we een aantal uitgangspunten geformuleerd:

- De omgevingsvisie wordt een toegankelijk en digitaal raadpleegbaar document voorzien van een actuele visie en waardenkaart
- Onderdeel van de omgevingsvisie is een heldere uitvoeringsparagraaf waarbij we naast de fasering ook de rol van de gemeente aangeven
- We stellen de omgevingsvisie (als het kan) zoveel mogelijk in eigen beheer op. Dit kan betekenen dat het proces langer gaat duren. We streven naar afronding voor 2028
- We leveren met de omgevingsvisie ook een werkwijze op om de omgevingsvisie actueel te houden maar ook hoe we die in de praktijk gaan gebruiken

Wat zijn onze uitgangspunten?

We gaan verder uit van de onderstaande inhoudelijke uitgangspunten:

- Onze vastgestelde omgevingsvisie van 19 januari 2026 is de basis voor de inhoudelijke herijking
- Dat houdt ook in dat we in principe vasthouden aan ons centrale motto “ontspannen stedelijkheid” en de drie richtinggevend principes die hier invulling aan moeten geven (groene stad, dynamische stad en verbonden stad) tenzij er dringende redenen zijn om hiervan af te wijken, aan te vullen of te verbreden (toevoegen extra richtinggevend principe bijvoorbeeld)
- De insteek van de herijking wordt daarom in de basis het verrijken en verdiepen van de huidige omgevingsvisie
- De omgevingseffectrapportage betrekken we nadrukkelijk bij onze uiteindelijke keuzes, doelen en ambities
- De omgevingsvisie wordt in de basis gebiedsgericht opgesteld
- We borduren wat betreft participatie voort op de opbrengst die we in 2025 al hebben opgehaald

Vertrekpunt voor de inhoudelijke herijking

We hebben een omgevingsvisie voor de gemeente Assen. We beginnen daarom niet helemaal opnieuw. In principe hebben we een strategische koers in de omgevingsvisie vast laten leggen. Dit is het centrale motto ontspannen stedelijkheid. Ontspannen stedelijkheid verenigt het beste van twee werelden. Het is de perfecte tussenmaat. Een bruisende stad met alle voorzieningen die je mag verwachten, zonder de nadelen die zich voordoen als het te groot, te druk en te veel wordt. Een ontspannen stad bezit de groene kwaliteiten en de ruimte om te wonen, te bewegen en te ontmoeten. Een plek om fijn te wonen, te werken en te verblijven.

Om invulling te geven aan de ambitie van Ontspannen stedelijkheid, hebben we drie richtinggevende principes geformuleerd: Groene stad van het Noorden, Dynamische hoofdstad en Verbonden stad.

GROENE STAD VAN HET NOORDEN

Groen en natuur maken Assen aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers, bedrijven en dragen bij aan de biodiversiteit. Groen en natuur is een deel van de identiteit van de stad. Een groene omgeving bevordert welzijn, ontmoeting en gezond gedrag, zoals wandelen, sporten en fietsen. Parken, natuurgebieden en groene lanen verbinden de wijken, binnenstad en buitengebied met elkaar. Daarnaast helpt groen de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, zoals hitte en wateroverlast, en draagt het bij aan CO₂-opname en meer biodiversiteit.

De ambitie voor een 'groene stad' betekent ook dat Assen zich inzet op circulariteit en duurzaamheid in de mobiliteit, gebouwen en het gebruik van grondstoffen.

DYNAMISCHE HOOFDSTAD

Assen biedt als dynamische hoofdstad een compleet aanbod aan voorzieningen. De binnenstad heeft een breed aanbod aan winkels en horeca. Inwoners vinden in de eigen stad alles wat ze nodig hebben aan zorg, sport, onderwijs en cultuur, met basisvoorzieningen in de wijken. Assen is een plek om te wonen, werken, winkelen en recreëren.

Een toekomstgerichte stad biedt ruimte aan jongeren van 16–24 jaar met aantrekkelijk onderwijs-, sport-, ontmoetings- en uitgaansaanbod. Assen onderscheidt zich regionaal met sterke zorg-, onderwijs-, overheids-, cultuur- en vrijetijdsectoren. Goede bereikbaarheid via het spoor, wegen en fietsroutes houdt deze regionale functies sterk, vitaal en toegankelijk voor de gehele regio.

VERBONDEN STAD

In een verbonden stad doet iedereen mee. We werken aan het verminderen van eenzaamheid, toegankelijke routes voor mindervaliden en ouderen, en goede opvang en huisvesting voor ontheemden. Sterke wijken vormen de basis, met woningen voor alle inwoners. Er zijn genoeg speel- en ontmoetingsplekken en basisvoorzieningen zoals sport, school en zorg zijn dichtbij.

In een verbonden stad gaan mensen graag naar buiten. Sociale en fysieke barrières zijn klein, en wijken, binnenstad en buitengebied zijn goed met elkaar verbonden. De verbondenheid reikt verder dan alleen de gemeentegrenzen, ook met de rest van Drenthe en Noord-Nederland.

Ontspannen stedelijkheid

Ontwikkelingen per thema

De komende periode staat Assen voor grote veranderingen. Op grote thema's spelen ontwikkelingen die elkaar ook steeds meer gaan raken. De trends over bijvoorbeeld wonen, klimaat en milieu zijn grotendeels bekend. Maar dat betekent ook dat we ons moeten voorbereiden om scherpe keuzes te maken. In dit hoofdstuk schetsen we de belangrijkste onderwerpen. Het vertrekpunt waar we nu staan schetsen we hier en ook op een aantal thema's geven we aan waar we over na moeten denken. Ook schetsen we de thema's die nu in de omgevingsvisie zijn opgenomen.

Demografie

In de bevolkingsontwikkeling in Assen is een lichte groei tot beperkte krimp te zien. De vergrijzing versnelt, met name het aantal 75-plussers groeit, terwijl de potentiële beroepsbevolking krimpt. Het sterftcijfer ligt in Assen hoger dan het geboortecijfer. Assen blijft aantrekkelijk voor jonge gezinnen. Daarom moeten we voorzichtig omgaan met de prognoses en inzicht krijgen in vestigings- en vertrekredenen. We hebben een afweging te maken of we verder willen ontwikkelen dan de demografische prognoses of aan de hand van wat voor stad we als Assen willen zijn? Voor welke bevolkingsgroepen wil je aantrekkelijk zijn en blijven.

Duurzaamheid

Op het gebied van duurzaamheid spelen veel vraagstukken zoals de energietransitie, circulariteit, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving. Assen heeft het doel om in 2050 energieneutraal te zijn. Maar door de netcongestie zijn de alternatieven zoals zonne-energie ook lastiger om op in te zetten. Stikstof vormt op dit moment een directe belemmering voor woningbouw en economische groei. Een integrale blik op de duurzame thema's is van belang, omdat duurzaamheid steeds meer een ruimtelijke en sociale opgave wordt.

Vanuit de omgevingsvisie wordt op energie al ingezet op:

- Tot 2030 ligt de focus op het aardgasvrij-ready maken van de bestaande woningvoorraad.
- Uiterlijk in 2050 willen we als gemeente aardgasvrij zijn; dit is een gezamenlijke opgave van gemeente, huiseigenaren, bedrijven en woningcorporaties; samen inzetten op besparen, isoleren en duurzaam energie opwekken.

Vanuit de omgevingsvisie wordt op groen en klimaat al ingezet op:

- Vroegtijdig anticiperen op snelle klimaatveranderingen.
- Groen als één van de middelen inzetten tegen klimaatverandering.
- Een groene omgeving waarbij de natuur, de groene (hoofd) structuren en landschappelijke kwaliteiten worden behouden en versterkt.
- De stad en het buitengebied vergroenen; gericht op biodiversiteit, ecologische verbindingen, klimaatadaptatie, ontmoeting en beleving.

Vanuit de omgevingsvisie wordt op milieu al ingezet op:

- Milieubeginselen: vervuiler betaald, bestrijding aan de bron, verzorgsbeginsel en het preventiebeginsel.
- Toewerken naar een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving.

Wonen

Ruimte wordt steeds schaarser. Het aantal huishoudens in Assen neemt toe, vooral éénpersoonshuishoudens en senioren. De ruimtevrage voor woningen concurreert met bedrijven, terwijl voor deze grote ontwikkelingen ook het elektriciteitsnet uitgebreid moet worden. Nieuwe keuzes moeten ervoor zorgen dat het aanbod aansluit op de vraag naar woningen. Hierbij moeten we aandacht hebben voor kwetsbare doelgroepen, betaalbaarheid en welke rol we hier als gemeente in nemen. De schaarse ruimte betekent dat het combineren van functies en integraal ontwikkelen van belang zijn bij de woningbouwprojecten.

Vanuit de omgevingsvisie wordt op wonen al ingezet op:

- Een betaalbaar woningaanbod voor verschillende doelgroepen
- Een gevarieerd woningaanbod voor een veranderende huishoudensamenstelling
- De bouw van extra woningen om bij te dragen aan het landelijke woningtekort
- Specifiek bouwen voor een vergrijzende samenleving

Mobiliteit

Mobiliteit moet bijdragen aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Auto's zijn op dit moment dominant in Assen, veel van de autoritten zijn korter dan 5km. De vergrijzing en elektrificatie brengen nieuwe eisen aan de infrastructuur met zich mee. Een aantal opgaven die spelen zijn: gecentraliseerd parkeren, investeren in actieve mobiliteit en de verkeersveiligheid zeker voor ouderen. Daarnaast moet goed gekeken worden naar scenario's waarin de mobiliteit is aangepast op de demografie en ruimtelijke groei.

Vanuit de omgevingsvisie wordt op mobiliteit al ingezet op:

- Actieve mobiliteit faciliteren (meer ruimte voor de fiets en voetganger)
- Stimuleren van het openbaar vervoer
- Inzetten op keten- en deelmobiliteit
- De stad goed bereikbaar houden en blijven investeren om knelpunten op te lossen.

Economie

Assen heeft een regionale centrumfunctie op het gebied van zorg, onderwijs, cultuur en detailhandel. De economische groeicijfers liggen lager dan in andere gebieden, netcongestie en stikstof remmen nieuwe economische ontwikkelingen. Woningbouw en werkgelegenheid kunnen elkaar beconcurreren, maar hangen ook vaak met elkaar samen. De ruimtelijke opgaven voor bedrijvigheid en woningen is even groot. Veel kansen liggen in de krachtsectoren van Assen (zorg-, energie-, overheid- en vrijetijdsectoren). De arbeidsmarkt is een zwakke plek, het is belangrijk om werken in Assen aantrekkelijk te houden en om selectiever economisch beleid te overwegen. Brede welvaart speelt ook een belangrijke rol bij economische ontwikkelingen.

Vanuit de omgevingsvisie wordt op economie al ingezet op:

- De binnenstad als beleefplek, met een mix van gebruiksfuncties
- Aangrijpen van kansen om leegstand tegen te gaan door te transformeren naar wonen
- Het versterken van de spilfunctie in de regio (door o.a. een aantrekkelijk vestigingsklimaat)
- Investeren in de sterke sectoren van de stad (gezondheids-, vrijetijds-, overheids- en energiesector. Sport, onderwijs en cultuur zijn ondersteunende pijlers)
- Investeren in MKB, ondernemerschap en innovatie

Al deze ontwikkelingen laten zien dat we in Assen voor een complexe opgave staan. Deze opgaven kunnen niet los van elkaar bekeken worden. Maar de uitdaging is om een integraal en toekomstgericht te sturen, waarbij duidelijke keuzes gemaakt worden en tegelijkertijd wendbaar blijven voor onvoorziene omstandigheden.

Thema's en opgaven in de inhoudelijke herijking

De inhoudelijke herijking gaat verder op de thema's die al in de omgevingsvisie staan. Daarnaast zullen we in moeten gaan op nieuwe thema's en opgaven waar de huidige omgevingsvisie nog niet op ingaat. Dit zijn bijvoorbeeld, **gezondheid, brede welvaart, veiligheid en weerbaarheid** en **het principe water en bodem sturend**. In het koersdocument wordt de daadwerkelijke afweging van thema's en opgaven gemaakt.

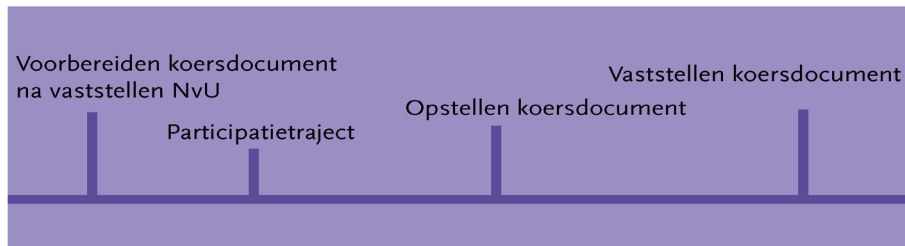
Proces en participatie

Op basis van de vastgestelde nota van uitgangspunten gaan we aan de slag met het opstellen van een koersdocument. Het koersdocument beschrijft het toekomstbeeld met de keuzes die de gemeente maakt op hoofdlijnen. Het document geeft inzicht hoe de gemeente in de toekomst eruit wil zien.

De combinatie van ambities passen bij elkaar en er zijn keuzes gemaakt in de samenhang ervan. Een aantal voorbeelden van wat onder andere in het koersdocument komt te staan: richtinggevende principes toegelicht, de kernwaarden en kwaliteiten van Assen, de opgaven en de ambities. Het koersdocument vormt de basis voor de omgevingsvisie waar de verdere uitwerking in zal plaatsvinden.

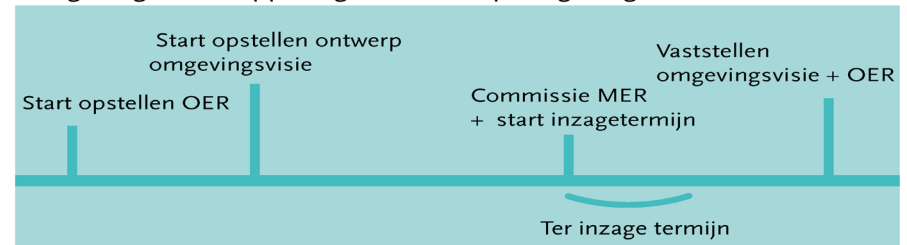
Om tot het koersdocument te komen is interne en externe participatie nodig. Deze participatie kan op basis van (schurende) thema's en scenario's georganiseerd worden. Het thema ontspannen stedelijkheid en de drie richtinggevende principes worden verder uitgewerkt voor het opstellen van het koersdocument. Het participatietraject wordt nader uitgewerkt in een participatieplan. Het plan borduurt voort op de opbrengsten van de eerdere participatiebijeenkomsten.

Koersdocument omgevingsvisie

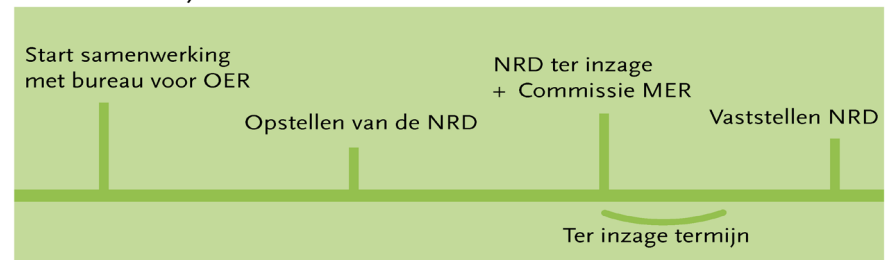
Voor de omgevingsvisie is een omgevingseffectrapportage (OER) nodig. Het OER wordt gebruikt als onderzoeksinstrument tijdens het opstellen van de omgevingsvisie. In de OER staan de uitdagingen die er zijn op het gebied van milieu en de leefomgeving. De mogelijke gevolgen van verschillende keuzes in de omgevingsvisie worden duidelijk door deze te vergelijken aan de hand van alternatieven. Het doel van de OER is om voorafgaand aan de besluitvorming de relevante informatie breed en integraal in beeld te brengen en dit mee te laten wegen bij de te maken keuzes in de omgevingsvisie.

Omgevingseffectrapportage en ontwerp omgevingsvisie

De omgevingseffectrapportage loopt parallel aan het opstellen van de omgevingsvisie en komt bij de besluitvorming samen. Voordat de OER opgesteld kan worden moet de scope vastgelegd worden in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Dit document stelt de gemeenteraad vast. In de NRD komt de afbakening van het onderzoek en het bepalen van de reikwijdte en het detailniveau van het onderzoek. De reikwijdte zorgt voor de alternatieven en/of variatie, welke milieuaspecten onderzocht gaan worden en het onderzoeksgebied van het OER.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Wanneer is de Raad aan zet?

- Op basis van deze NvU gaan we een Koersdocument opstellen, zowel de NvU als het Koersdocument worden vastgesteld door de Raad
- Ook de omgevingsvisie wordt uiteindelijk door de Raad vastgesteld
- Parallel aan het herijkingsproces van de omgevingsvisie starten we met het proces van de omgevingseffectrapportage (OER)
- Dit (OER)proces start met het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau die wordt vastgesteld door de Raad

De volgende stap in het proces is het opstellen van een Koersdocument waarin we daadwerkelijk koers gaan bepalen. Het Koersdocument vormt straks de inhoudelijke basis/input voor het opstellen van de ontwerp omgevingsvisie.

